

Kontynenty

Tom pierwszy

Studia i szkice o twórczości Andrzeja Buszy

Prace Naukowe

Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach
nr 3759

Kontynenty

Tom pierwszy

Studia i szkice o twórczości Andrzeja Buszy

pod redakcją

MARIANA KISIELA i JANUSZA PASTERSKIEGO

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego ■ Katowice–Rzeszów 2019

[Kup książkę](#)

Redaktor serii: Historia Literatury Polskiej
MAREK PIECHOTA

Recenzent
KRZYSZTOF ĆWIKLIŃSKI

**Publikacja dofinansowana
ze środków Uniwersytetu Rzeszowskiego**

Słowo wstępne

Twórczość Andrzeja Buszy należy z pewnością do najbardziej zaskakujących zjawisk we współczesnej literaturze polskiej. Wynika to przede wszystkim z oryginalności i odrębności jego uniwersalnej wizji świata, rozpoznawalnej dykcji poetyckiej czy charakterystycznego układu problemów i zagadnień, ale również ze szczególnego statusu tego twórcy, który jest pisarzem dwujęzycznym i literacko usytuowanym pomiędzy co najmniej dwoma tradycjami kulturowymi (dobrze to ilustruje pojęcie „inbetweenness”), a także z jego złożonej biografii, rozpisanej na wiele etapów wychodźczej, a później emigracyjnej drogi życia. Poeta, prozaik, tłumacz, krytyk, historyk literatury angielskiej, conradysta – pozostaje jednym z ostatnich a zarazem najciekawszych twórców powrześniowej emigracji niepodległościowej. Urodzony w Krakowie w 1938 roku, opuścił z rodzicami Polskę 17 września następnego roku, czas wojny spędził na Bliskim Wschodzie, a w latach 1947–1965 przebywał w Anglii, gdzie ukończył filologię angielską (University College w Londynie). W roku 1965 osiedlił się w Kanadzie i został wykładowcą, a później profesorem literatury angielskiej w University of British Columbia w Vancouver. W latach 1958–1962 był członkiem zespołu redakcyjnego londyńskich pism literackich: „Merkuriusz Polski – Życie Akademickie”, „Kontynenty – Nowy Merkuriusz” i „Kontynenty”, oraz grupy poetyckiej skupionej wokół tego środowiska. Jest laureatem Nagrody Fundacji im. Kościelskich (1962), Fundacji im. Władysława i Nelli Turzańskich (2005) oraz Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą (2013). Opublikował między innymi osiem tomów poetyckich, kilkanaście opowiadań, wiele przekładów poezji polskiej na język angielski (we współpracy z Bogdanem Czaykowskim – w tym utwory Białoszewskiego, Iwaszkiewicza, Jastruna, Miłosa, Wierzyńskiego), monografię o tak zwanym polskim zapleczu Josepha

Conrada i wpływie literatury polskiej na jego pisarstwo oraz sporo artykułów poświęconych twórczości autora *Jądra ciemności*.

Niespieszna twórczość literacka Andrzeja Buszy rozwijała się w szczególnie złożonych warunkach trwania emigracji niepodległościowej i równocześnie w realiach codziennego życia imigranta, a w dodatku profesjonalnego anglisty. Początek pisarstwa Buszy określiły skomplikowane doświadczenia biograficzne, zapoczątkowane wybuchem II wojny światowej i ekspatriacją, a później brytyjska edukacja i aktywny udział w działalności polskiego środowiska młodoliterackiego w Wielkiej Brytanii. Wspólnota przeżyć polskiej młodzieży akademickiej w Londynie przyczyniła się do literackiego startu w języku ojczystym, ale zasadniczo nie wpłynęła na uformowanie postawy poety i kręgu podejmowanych przez niego problemów. Najmłodszy wśród polskich poetów „londyńskich”, od samego początku podążał własną, zorientowaną estetycznie i etycznie drogą rozwoju. Pozostawał poza głównym traktem literatury emigracyjnej, często nostalgicznej i aktywnej ideowo, nie rozliczał się ze spuścizną romantyczną czy z emigracyjnymi mitami. Uprawiał lirykę intelektualną o korzeniach awangardowych, estetycznie wysublimowaną, obrazową, ironiczną i świadomie czerpiącą z różnych źródeł tradycji. Po opuszczeniu Anglii, w sytuacji trwałego oddalenia od żywej polszczyzny, nad kanadyjskim brzegiem Pacyfiku przeszedł okres transformacji językowej, po którym wznowił uprawianie poezji, ale już w języku angielskim. Ten nowy etap twórczości poety przyniósł jej dalszy rozwój i zaowocował kolejnymi tomami. Mimo pisania głównie w języku angielskim nadal swoje utwory kierował (i wciąż kieruje) do czytelników polskich, publikując je głównie w przekładach na język polski i wersjach dwujęzycznych. Jego działalność pisarska rozdziela się zatem na dwie zasadnicze fazy: polskojęzyczną (od debiutu w 1958 roku do lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku) i późniejszą anglojęzyczną. Wprawdzie od czasu do czasu zdarza się pocie również w tym drugim okresie „przełączyć kody” i napisać wiersz po polsku, są to jednak tylko pojedyncze utwory.

Bilingwizm językowy, polifonia kulturowa i uniwersalizm to znaki rozpoznawcze pisarstwa Andrzeja Buszy. W tej perspektywie jest ono odbiciem kryzysu nowoczesności oraz niełatwych, wielokulturowych doświadczeń egzulów i nomadów XX i XXI wieku, dla których przestrzeń duchowego zakorzenienia pozostaje tradycja kultury śródziemnomorskiej. W niej mają swe źródło „koheletowy” pesymizm, melancholia i ironia jako dodatkowe, światopoglądowe i estetyczne wyróżniki jego twórczości. Poeta i uczony ma pełną świadomość tego, że właśnie ironia jest dzisiejszym odpowiednikiem greckiej tragedii i jej

katharsis. Dlatego sięga do niej często, szukając odpowiedzi na wyzwania współczesności. Jak bowiem pisała Agata Bielik-Robson:

Grecy na wyrażenie swego przeżycia odróżnicowania mieli tragedię. My natomiast, ludzie późnej nowoczesności, mamy ironię: trop, który w zastępstwie intensywniejszych rytualnych doznań, dla nas już dzisiaj nieosiągalnych, daje nam niemal to samo¹.

Monografia ta powstała jako wspólna inicjatywa naukowa literaturoznawców z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i Uniwersytetu Rzeszowskiego. Zamieszczone w niej artykuły i szkice są próbą rozpoznania i opisania najważniejszych aspektów liryki, prozy i prac conradowskich Andrzeja Buszy. Ich autorami są badacze literatury emigracyjnej z wielu ośrodków akademickich w Polsce, a także znawcy literatury angielskiej i francuskiej z kraju i zagranicy. Różnorodność ujęć i szeroki krąg podjętych zagadnień pozwalają na wielopłaszczyznowy ogląd tej twórczości, jej kontekstów biograficznych, literackich i kulturowych, kierunków rozwoju, charakterystycznych motywów i cech poetyki indywidualnej czy specyfiki poszczególnych zbiorów.

I choć autor *Obrazów z życia Laquedema* pisał autoironicznie w zakończeniu tego cyklu: „Jesteśmy wszędzie i nigdzie”, to pozostaje nam jednak wyrazić nadzieję, że ta wieloautorska monografia pozwoli mocniej zakorzenić twórczość Andrzeja Buszy w świadomości czytelników oraz w gospodarstwie literatury polskiej XX i XXI wieku.

Marian Kisiel, Janusz Pasterski

¹ A. BIELIK-ROBSON: *Inna nowoczesność. Pytania o współczesną formułę duchowości*. Kraków 2000, s. 211–212.

Foreword

Andrzej Busza's writing unquestionably belongs to one of the strangest phenomena of contemporary Polish literature. This is due not only to the originality and distinctiveness of his universalistic worldview, his easily recognizable poetic diction, or the way he structures his arguments, but also owing to his oddity as a writer, who is bilingual and situated culturally between at least two traditions (the notion of "inbetweenness" fits his case perfectly); as well as his complicated biography, involving several variants and stages of dislocation and exilic experience. Poet, prose writer, translator, critic, historian of English literature, specializing in the life and works of Joseph Conrad – he remains one of the last surviving and, at the same time, one of the more intriguing, writers of the post-1939 emigration.

Born in Kraków in 1938, he left Poland with his family at the outbreak of the Second World War; spent the war years in the Middle East; between 1947 and 1965 he lived and received his education in England (BA Honours in English Language and Literature, followed by an MA in English Literature at University College, London). In 1965 he moved to Canada, having been appointed to the faculty of the University of British Columbia, where he taught in the Department of English and the Programme in Comparative Literature until his retirement in 2004. Earlier, when he was studying in London, he was a member of the editorial board of the literary periodical „Merkuriusz Polski – Życie Akademickie”, which became „Kontynenty – Nowy Merkuriusz”, and finally, „Kontynenty”. He also belonged to the poetic group and cultural milieu, which had formed around this publication. In 1962, he was awarded the Swiss-based Kościelski Foundation Prize for Young Writers. In subsequent years,

he received the Władysław and Nelli Turzański Foundation Award for lifetime achievement (Toronto, 2005), and the Association of Polish Writers Abroad Award for lifetime achievement (London, 2013). He has published eight volumes of poetry, a number of short fictions, and numerous translations of Polish poetry into English (often working together with Bogdan Czaykowski, among others, the poems of Białoszewski, Iwaszkiewicz, Jastrun, Miłosz, and Wierzyński). He is the author of a monograph on Conrad's Polish literary background and of many articles and essays on Conrad.

Andrzej Busza has not been prolific and works in an unhurried way, which in part is the consequence of the complications of having to live between two worlds and two languages, as well as the need to negotiate the exigencies of academic life with his serious commitment to poetry. Busza's early work drew on the tangled and at times traumatic memories of his Middle East childhood; the difficult process of assimilation in the cold climate of an English boarding school; and eventually finding a pleasure dome in literature (especially poetry), and a hothouse in the heady atmosphere of the cultural and political life of the young Polish expatriates. His engagement in things Polish was primarily literary and in due course he started writing poetry in that language, but it did not significantly form his worldview nor generate themes and issues that dominate his writing. The youngest of the Polish "London" poets, from the very beginning he had his own distinct path, with established formal and ethical bearings. He kept off the beaten track of much émigré writing, with its penchant for nostalgia and ideological commitment; he neither challenged its romantic legacy nor contested its dominant myths. He wrote intellectual, tightly structured lyric poems, in a post-avant-garde vein, formally sophisticated, richly imagistic, ironic, and consciously drawing on various traditions. After he left England to take up his teaching position in the English Department in Vancouver, Busza obviously became increasingly immersed in the English language and conversely his contact with "living" Polish diminished to some degree. A year of teaching in France confounded further his language situation. Perhaps on account of this, as well as his greater involvement in academic work, there followed several relatively fallow years as far as poetic creativity was concerned. When he finally emerged from this period of poetic silence, he began to write in English. The character of his poetry changed, becoming more discursive and thematically more wide-ranging; and Busza once again began to publish. And yet, while English had become the primary vehicle of his poetic expression, his virtual reader continues to be in essence

Polish. Most of his recent poetry has appeared either in translation or in bilingual editions. Thus, his poetic activity falls basically into two phases: a Polish one (from his first publications in 1958 until the 1980s) and the more recent English period. Although he has occasionally “switched codes”, and composed a poem in his first language, this has happened rarely, having been prompted by poetic exigencies, when a poem was built around a word or idiom for which there was no equivalent in English.

Bilingualism, cultural polyphony, and a universalist worldview are the hallmarks of Andrzej Busza’s writing. In that respect, it is a reflection of the crisis of modernity and of the perplexing, multifarious experiences of exiles and wanderers of the twentieth and twenty-first century, for whom the only ground of spiritual rootedness remains the great tradition of Mediterranean culture. Hence *Kohelet*-like pessimism, melancholy, and irony constitute additional axiological markers of Busza’s work. The poet and the thinker believes that in our time it is irony that performs a role analogous to catharsis in Ancient Greek Drama. For, as Agata Bielik-Robson writes: “The Greeks to express their experience of undifferentiated oneness had tragedy. While *we* humans of late modernity have irony: a trope, which in the place of more intense ritual experiences, no longer available to us today, gives us almost the same relief”¹. [A Different Modernity. Questions about a Contemporary Formula of Spirituality].

The Monograph is a joint enterprise by literary scholars from the University of Silesia in Katowice and the University of Rzeszów. The articles and studies which make up the book are an attempt to identify, describe and examine the main features of the poetry, prose and Conrad criticism of Andrzej Busza. The authors specialize in Polish expatriate writing and come from many academic institutions in Poland. Some, hailing from Poland as well as from abroad, are also specialists in English and French literature. The variety of approaches and the wide range of issues discussed offer a multifaceted view of Busza’s work: its biographical, literary and cultural contexts; its phases and lines of development; its dominant motifs and specific characteristics.

Although the author of *Scenes from the Life of Laquedem* writes at the end of the sequence with self irony: “we are everywhere and

¹ A. BIELIK-ROBSON: *Inna nowoczesność. Pytania o współczesną formułę duchowości*, s. 211–212.

nowhere”, the hope is that this multiauthor monograph will help to ground the work of Andrzej Busza more firmly in the consciousness and economy of Polish literature of the 20th and 21st centuries.

Marian Kisiel, Janusz Pasterski

Noty o Autorach

EWA BARTOS – adiunkt w Zakładzie Literatury XX i XXI Wieku Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego Uniwersytetu Śląskiego. W kręgu jej zainteresowań badawczych znajdują się między innymi związki literatury i psychologii, problematyka uwodzenia w literaturze, współczesny romans polski i powieść popularna. Opublikowała cztery książki: *Skiroławki. Opowieść erotyczna Zbigniewa Nienackiego* (2013); *Motory. Szkice o/przy Zegadłowiczu* (2013); *E/P. Szkice o literaturze „elitarnej” i „popularnej”* (2014); *Figury braku. O prozie Stanisława Dygata* (2016).

JUSTYNA BUDZIK – adiunkt w Instytucie Amerykanistyki i Studiów Polonijnych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Interesuje się powstającą na kontynencie północnoamerykańskim polską literaturą emigracyjną XX i XXI wieku, zjawiskiem bilingwizmu w polskiej literaturze emigracyjnej, literaturą polską i amerykańską w dialogu ze sztuką. Szkice krytycznoliterackie i eseje publikowała między innymi w „Kontekstach Kultury”, „Tyglu Kultury”, „Stronach” i we „Frazie”.

STANISŁAW DĘSKI – starszy wykładowca w Zakładzie Literatury Polskiej XX i XXI Wieku Instytutu Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu Rzeszowskiego. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół zagadnień związanych z antropologią literatury XX wieku oraz ze współczesną poezją i z krytyką literacką. Opublikował monografie: *Egzystencja i metafizyka. O poezji Anny Kamieńskiej* (2002); *Umarł Tyrteusz, niech żyje Orfeusz. Idee – wartości – poezja* (2014).

ALEKSANDER FIUT – emerytowany profesor zwyczajny Katedry Historii Literatury Polskiej XX Wieku na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, historyk literatury, krytyk literacki, eseista. Jego zainteresowania obejmują polską literaturę współczesną, literaturę Europy Środkowej ze szczególnym uwzględnieniem pogranicza literatury i socjologii, antropologii oraz psychologii społecznej. Jeden z członków-założycieli Fundacji Miejsc Rodzinnych Czesława Miłosza, członek rady programowej The Institute of Czesław Miłosz (USA). Jest autorem wielu książek, między innymi: *Dowód nietożsamości. Proza Wilhelma Ma-*

cha (1976); *Moment wieczny. Poezja Czesława Miłosza* (1987, 1993, 1998, 2011); *Pytanie o tożsamość* (1995); *Być (albo nie być) Środkowoeuropejczykiem* (1999); *W stronę Miłosza* (2003); *Spotkania z Innym* (2005); *Z Miłoszem* (2011).

JUSTYNA FRUZIŃSKA – adiunkt w Zakładzie Literatury Amerykańskiej Instytutu Anglistyki Uniwersytetu Łódzkiego. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół amerykańskiej kultury popularnej, transcendentalizmu, poezji polskiej oraz XIX-wiecznych europejskich raportów z podróży po Ameryce. Autorka monografii *Emerson Goes to the Movies: Individualism in Walt Disney Company's Post-1989 Animated Films* (2014).

BRIGITTE GAUTIER – adiunkt Uniwersytetu Charles de Gaulle-Lille 3, tłumaczka na język francuski poetyckich dzieł zebranych Zbigniewa Herberta. Autorka między innymi monografii *Un humanisme subversif: lectures polonaises de Camus, Malraux et Saint-Exupéry* (2006). Redaktorka i współredaktorka tomów zbiorowych.

JACEK GUTOROW – profesor nadzwyczajny w Zakładzie Literatur Anglojęzycznych Instytutu Filologii Angielskiej Uniwersytetu Opolskiego, poeta, tłumacz z języka angielskiego, eseista. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół literatury amerykańskiej i brytyjskiej. Opublikował kilka książek, ostatnio: *Luminous Traversing. Wallace Stevens and the American Sublime* (2012); *Życie w rozproszonym świetle. Eseje* (2016).

ALICJA JAKUBOWSKA-OŻÓG – profesor nadzwyczajny w Zakładzie Metodyki Nauczania Literatury i Języka Polskiego Instytutu Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu Rzeszowskiego. Prowadzi badania skupione wokół literatury współczesnej, tradycji literackiej oraz metodyki nauczania literatury. Autorka monografii: *Poezja emigracyjna Józefa Łobodowskiego* (2001); *Poeta i świat. Twórczość literacka ks. Janusza A. Ihnatowicza* (2009). Redaktorka tekstów Janusza Artura Ihnatowicza i Jana Darowskiego.

MARIAN KISIEL – profesor zwyczajny w Zakładzie Literatury XX i XXI Wieku Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego Uniwersytetu Śląskiego, historyk i krytyk literacki, poeta, tłumacz. Opublikował kilkanaście książek o literaturze XX wieku, ostatnio: *Critica varia* (2013); *Ruiny istnienia. Szkice o poetach mniej obecnych* (2013); *Między wierszami. Jedenaście miniatur krytycznych* (2015). Redaktor i współredaktor kilkudziesięciu tomów zbiorowych, ostatnio serii Światy Poetyckie.

ROSS LABRIE – profesor anglistyki na University of British Columbia w Vancouver (Kanada), znawca twórczości Thomasa Mertona i amerykańskich pisarzy katolickich, autor opracowań: *The Art of Thomas Merton* (1979), *Howard Nemerov* (1980), *James Merrill* (1982), *The Writings of Daniel Berrigan* (1989), *The Catholic Imagination in American Literature* (1997), *Thomas Merton and the Inclusive Imagination* (2001).

GRAŻYNA MAROSZCZUK – adiunkt w Zakładzie Literatury XX i XXI Wieku Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego Uniwersytetu Śląskiego. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół egzystencjalnego wymiaru literatury, zapisów doświadczeń lęku w prozie, świadectw trwania wobec samotności, przemocy Historii, śmierci. Opublikowała dwie monografie: *Dyskurs i historie. O powieściach Andrzeja Szczypiorskiego* (2004); *Świadectwa – rozmowy – kreacje. W kręgu tekstów interlokucyjnych* (2012). Współredaktorka publikacji *Pisma kulturalne w Polsce po 1989 roku. Leksykon* (2010).

AGNIESZKA NĘCKA – adiunkt w Zakładzie Krytyki i Literatury Ponowoczesnej Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego Uniwersytetu Śląskiego. Autorka artykułów i książek poświęconych prozie XX i XXI wieku. Ostatnio opublikowała: *Emigracje intymne. O współczesnych polskich narracjach autobiograficznych* (2013); *Polifonia. Literatura polska początku XXI wieku* (2015).

KATARZYNA NIESPOREK – adiunkt w Zakładzie Literatury XX i XXI Wieku Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego Uniwersytetu Śląskiego. W kręgu jej zainteresowań badawczych znajdują się krajowa i emigracyjna poezja polska drugiej połowy XX wieku, literatura na Górnym Śląsku oraz twórczość najnowsza. Autorka monografii „Ja” Świetlickiego (2014); *Eda. Szkice o wyobraźni i poezji* (2015); *Boskie, ludzkie. Cztery studia o poetyckim doświadczaniu Boga* (2017). Współredaktorka tomów zbiorowych.

JOLANTA PASTERKA – profesor w Zakładzie Teorii i Antropologii Literatury Instytutu Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu Rzeszowskiego, kierownik Pracowni Badań i Dokumentacji Kultury Literackiej. Autorka monografii: *Świat według Tyrmanda. Przewodnik po prozie fabularnej Leopolda Tyrmanda* (2000); „Lepszy Polak”? *Obrazy emigrantów w prozie polskiej po 1945 roku* (2008); *Emigrantki, nomadki, wagabundki. Kobiecte narracje (e)migracyjne* (2015). Redaktorka serii Z Archiwum Pisarza, współredaktor i redaktor ponad trzydziestu monografii zbiorowych.

JANUSZ PASTERSKI – profesor nadzwyczajny w Zakładzie Literatury Polskiej XX i XXI Wieku Instytutu Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu Rzeszowskiego. Autor książek: *Tristium liber. O twórczości literackiej Stefana Napierskiego* (2000); *Inne wyzwania. Poezja Bogdana Czaykowskiego i Andrzeja Buszy w perspektywie dwukulturowości* (2011). Współredaktor monografii *Proza polska na obczyźnie. Problemy – dyskursy – uzupełnienia* (t. 1–2, 2007); *Inna literatura? Dwudziestolecie 1989–2009* (t. 1–2, 2010) oraz *Przyboś dzisiaj* (2017).

JOHN G. PETERS – profesor literatury angielskiej w University of North Texas w Denton (USA), były prezes Amerykańskiego Towarzystwa Josepha Conrada, autor opracowań: *Conrad and Impressionism* (2001); *The Cambridge Introduction to Joseph Conrad* (2006); *Conrad in the Public Eye* (2008); *A Historical Guide to Joseph Conrad* (2010); *Joseph Conrad*, vol. 2: *Contemporary Reviews* (2012); *Joseph Conrad's Critical Reception* (2013). Publikował artykuły w czasopiśmie: „Stu-

dies in Short Fiction”, „College Literature”, „Conradiana”, „Victorian Review”. Przełożył również tom wierszy japońskiego poety Takamury Kotaro *The Chieko Poems* (2007).

MAGDALENA RABIZO-BIREK – profesor nadzwyczajny w Zakładzie Literatury Polskiej XX i XXI Wieku Instytutu Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu Rzeszowskiego. Recenzje, szkice i eseje o literaturze i sztuce publikowała w wielu pismach literackich, artystycznych i naukowych. Autorka monografii: *Czytanie obrazów. Teksty o sztuce z lat 1991–1996* (1998); *Między mitem a historią. Twórczość Włodzimierza Odojewskiego* (2002); *Romantyczni i nowocześni. Formy obecności romantyzmu w polskiej literaturze współczesnej* (2012). Współautorka albumu *Józef Mehoffer – artysta dwóch epok* (2010). Redaktorka pracy zbiorowej *Boom i kryzys. Nowe polskie czasopisma literacko-artystyczne i społeczno-kulturalne po roku 1980* (2012). Współredaktorka książek: *Poeta czulej pamięci. Studia i szkice o twórczości Janusza Szubera* (2008); *Światy Olgi Tokarczuk* (2013); *Przybóś dzisiaj* (2017). Redaktorka i autorka szkiców pomieszczonych w czterech tomach *Sztuki Podkarpacia* (2010, 2011, 2013, 2015).

ROMAN SABO – poeta, krytyk literacki, eseista, tłumacz. Absolwent filologii polskiej na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

WIESEAW SETLAK – doktorant w Zakładzie Literatury Staropolskiej i Polskiego Oświecenia Instytutu Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu Rzeszowskiego, krytyk literacki, eseista. Autor artykułów o literaturze, filozofii, pedagogice, socjologii. Współautor książki *Syn bogini. Wincenty „Witek” Różański*. Przygotowuje rozprawę doktorską o twórczości Edwarda Stachury.

JOANNA SKOLIK – adiunkt w Instytucie Sławistyki Uniwersytetu Opolskiego. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół twórczości Josepha Conrada, kulturotwórczej roli Kresów Wschodnich, a także na zagadnieniach związanych z korespondencją sztuk. Opublikowała wiele artykułów naukowych i książkę *The Ideal of Fidelity in Conrad's Works* (2009). Współredaktor tomu *Polskie zaplecze Josepha Conrada-Korzeniowskiego* (t. 1 i 2, 2006).

BOŻENA SZALAŚTA-ROGOWSKA – adiunkt w Zakładzie Literatury XX i XXI Wieku Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego Uniwersytetu Śląskiego. W kręgu jej zainteresowań badawczych znajdują się polska poezja współczesna, literatura polska poza granicami kraju, teoria recepcji i odbioru, glottodydaktyka oraz metodyka nauczania literatury polskiej cudzoziemców. Autorka monografii *Urodzonego z piołunów. O poezji Bogdana Czaykowskiego* (2005); *Zbioru testów do podręcznika „Dzień dobry”* (2006) oraz *Literatury bliskiej i dalekiej. Szkiców z zakresu glottodydaktyki* (2017). Redaktorka i współredaktorka tomów zbiorowych.

BEATA TARNOWSKA – profesor nadzwyczajny w Instytucie Polonistyki i Logopedii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Jej zainteresowania badaw-

cze koncentrują się na problematyce przestrzeni przedstawionej w dziele literackim, dwujęzyczności pisarzy, ujawnianej w ich utworach literackich, zagadnieniach przekładu artystycznego oraz literaturze izraelskiej. Opublikowała książki: *Geografia poetycka w powojennej twórczości Czesława Miłosza* (1996); *Między światami. Problematyka bilingwizmu w literaturze. Dwujęzyczna twórczość poetów grupy „Kontynenty”* (2004); *Wokół „Kontynentów”. Szkice i rozmowy z poetami* (2011), a także tomiki przekładów poezji: Amira Ora *Wiersz* (2006) i *Twarze* (2014) oraz Hezi Leskiego *Taniec na torach* (2017). Współredaktorka tomów zbiorowych: *Folklor i pogranicza* (1998) oraz *Święte miejsca w literaturze* (2009).

JAN WOLSKI – starszy wykładowca w Zakładzie Literatury Polskiej XX i XXI Wieku Instytutu Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu Rzeszowskiego, edytor, tłumacz, krytyk literacki, bibliofil. Artykuły i szkice ogłaszał w czasopismach i tomach zbiorowych. Autor monografii *Wacław Iwaniuk. Szkice do portretu emigracyjnego poety* (2002); „*Im dzień w czas tym jaśniej będzie świecił*”. Czechowicz – Iwaniuk (2003); *Dotykane wierszy* (2004).

JUSTYNA ZYCH – adiunkt w Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum” Uniwersytetu Warszawskiego. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się na współczesnej literaturze polskiej i francuskiej, psychoanalizie w badaniach literackich oraz glottodydaktyce kulturowej. Opublikowała monografię *L'influence de la psychanalyse sur la critique littéraire en France (1914–1939)* (2014). Współredaktorka tomu zbiorowego *Palingeneza mitu w literaturze XX i XXI wieku* (2014).

Indeks nazw osobowych

- Abramowska Janina 349, 350
Adamczyk Angelika 101, 103
Adamowicz-Pośpiech Agnieszka 88, 102
Adler Alfred 30
Aldington Richard 225
Aleksandryjski Cyryl 230
Amichaj Jehuda 99, 100, 102
Amsterdamski Piotr 140, 151, 184, 189
Andres Zbigniew 251, 253, 275, 283, 304, 312, 333, 334, 414, 418–421
Antoniak Piotr 100, 102
Antonioni Michelangelo 38, 148, 163, 294, 316
Apollinaire Guillaume, właśc. Guillaume Albert Vladimir Alexandre Apollinaire de Kostrowitzky 31, 174, 203
Armitage Isabelle 413
Arnold Matthew 63, 71
Arnold Stephen 417
Auden Wystan Hugh 108, 391
Augé Marc 37, 42

Bachelard Gaston 210, 278, 281, 282
Bachmann Ingeborg 403
Baczyński Krzysztof Kamil 23
Badyda Ewa 192, 199
Bajtlik Stanisław 138, 150
Baka Józef, ks. 109
Baran Bogdan 220, 236
Baranowska Anna Tamara 417
Barańczak Stanisław 23, 25, 216, 218, 417
Barrow John 138, 150
Barthes Roland 286, 287, 298
Bartos Ewa 171–190, 423, 438
Baszniak Tadeusz 139, 151
Baudelaire Charles Pierre 49, 80, 174, 206, 385
Beksiński Zdzisław 164
Bereś Stanisław 213, 217
Bernadotte Folke 307
Bernini Giovanni Lorenzo 263
Berwiński Ryszard Wincenty 242
Betley Monika 137, 150
Białoszewski Miron 7, 12, 23, 24, 129, 414, 415
Bielas Krystyna 234, 236
Bielik-Robson Agata 9, 13
Bielska-Krawczyk Joanna 192, 199
Bieńczyk Marek 112, 116, 286, 298, 316, 317, 319, 332
Bierdiajew Nikołaj 251
Bieriezin Jacek 326
Bieroń Tomasz 210, 217
Bird Robert Montgomery 310
Blake Wiliam 50, 53, 79, 80, 107, 158, 165, 308, 335
Blanchot Maurice 210
Blin Georges 210
Błok Aleksander 247–251, 253

- Bobkowski Andrzej 75, 202, 207
 Bobrowski Stefan 329, 365, 367, 374, 378, 414
 Bobrowski Tadeusz 367
 Boczkowski Krzysztof 17, 314, 334
 Bohrer Karl Heinz 220, 236,
 Boraks Jagna 403, 409, 411, 412
 Borges Jorge Luis 317, 319
 Borowski Andrzej 96, 102
 Borowski Tadeusz 324
 Botticelli Sandro, właśc. Alessandro di
 Mariano Filipepi 62, 70
 Brach-Czaina Jolanta 290, 298
 Brakoniecki Kazimierz 28, 43
 Bratkowski Stefan 89, 103
 Braun Andrzej 417
 Brent Berlin 198
 Brockman John 139, 140, 151
 Brodsky Joseph 391
 Brooke-Rose Christine 210, 217
 Brycht Andrzej 343, 344
 Bubner Rüdiger 224, 236
 Budzik Justyna 50, 55, 79, 101, 102,
 153–166, 417, 418, 423, 438
 Bujnowski Józef 421
 Bukowski Claude 73, 78
 Bullock Michael 24, 403, 407, 409,
 411
 Bułhakow Michaił 323
 Bumsted John Michael 87, 102
 Buñuel Luis 158, 163
 Bursa Andrzej 23, 325, 332, 333
 Busza Alfons 202
 Busza Ewa 25, 40
 Busza Wilhelmina (Wila) 22, 23, 36,
 40, 57, 59, 61, 67, 113, 148, 257,
 285–299, 390, 396, 397, 412, 438
 Busza Wit 146, 183, 184, 305, 382

 Cała Marek 278
 Camus Albert 222, 424
 Carabine Keith 413
 Carné Marcel 204
 Carroll Lewis 323
 Cataluccio Francesco Matteo 234, 236
 Causse Jean-Gabriel 192, 199

 Celan Paul 287
 Céline Louis-Ferdinand 209
 Chagall Marc 62, 70, 204
 Chaplin Charlie 62, 70, 204
 Chaucer Geoffrey 20, 53, 164, 165
 Chehab Rahid Milena 140, 150
 Chrystus zob. Jezus Chrystus
 Ciompi Fausto 414
 Cioran Emil 214
 Cirlot Juan Eduardo 100, 102
 Ciuk Andrzej 414
 Claude zob. Lorrain
 Clausius Rudolf 185
 Collini Stefan 210, 217
 Conrad Joseph, właśc. Józef Teodor
 Konrad Korzeniowski 8, 11–13,
 21, 30, 57, 65, 74, 81, 87, 88, 102,
 103, 131, 133, 158, 162, 235, 302,
 304–306, 323, 325, 327–331, 333,
 335, 336, 342, 345, 350, 361–369,
 373–375, 377–379, 412–418, 425,
 426, 438, 439
 Coulter Irene P. 418
 Crane Stephen 158, 164
 Cudak Romuald 155, 166, 301, 332,
 335, 417, 421
 Culler Jonathan 210, 217
 Curtius Ernst Robert 96, 102
 Cymbalista Piotr 333
 Czaplejewicz Edward 331, 333
 Czapliński Przemysław 311, 321, 333
 Czarnecki Zdzisław Jerzy 223, 237
 Czarnocka Małgorzata 138, 139, 150
 Czaykowska Jadwiga 23, 123, 306, 333
 Czaykowski Bogdan 7, 12, 20–24, 26,
 30, 35, 42, 43, 46, 48–52, 54–57,
 65, 72, 74, 79–81, 83, 85, 89, 94,
 102, 103, 105, 112, 115–117, 121–
 136, 143, 144, 150, 158, 159, 166,
 171, 189, 201, 203–208, 211, 214,
 217, 218, 224–226, 233, 235–237,
 244, 245, 253, 254, 285, 288, 298,
 301–308, 312, 325, 326, 333–335,
 342, 351, 382, 387, 392, 403, 409,
 410, 412, 414–416, 418–420, 425,
 426, 437

- Czechowicz Józef 213, 427
 Czermińska Małgorzata 27–29, 34, 41, 42, 94, 102
 Czerniawski Adam 23, 49, 56, 121, 124, 129, 131, 135, 225, 237, 265, 304–306, 317, 325, 334, 335, 410, 414–416, 418, 419
 Czerwiński Marcin 182, 189
 Danek Danuta 249, 250, 253
 Danilewiczowa Maria zob. Danilewicz-Zielińska Maria
 Danilewicz-Zielińska Maria 108, 111, 117, 303–305, 326, 332, 334
 Darowski Jan 121, 303, 321, 334, 335, 424
 Dawid, król 68, 99, 221
 Dawkins Richard 137, 144, 145, 150, 291, 292, 293, 390, 395, 396
 Dedecius Karl 409, 410
 Derrida Jacques 287
 Dickens Charles 323, 330, 374, 378
 Dickinson Emily 345
 Dłuski Stanisław 209–218, 423, 438
 Dominiak Zbigniew 326
 Doolittle Hilda 225
 Dorosz Beata 205, 208, 420
 Dostojewski Fiodor 252, 364, 367, 378
 Drozdowski Bohdan 421
 Drożdż Stanisław 140
 Dryglas-Komorowska Ewa 197, 199
 Dudek Zenon Waldemar 268, 269
 Dunbar William 20
 Dutka Elżbieta 37, 42, 275, 282
 Dürrenmatt Friedrich 323
 Dylan Thomas 80
 Eco Umberto 179, 189, 210, 217
 Eliade Mircea 100, 102, 181, 182, 189
 Eliot Thomas Stearns 17, 20, 46, 52, 55, 58–60, 66, 67, 69, 72, 108, 110, 158, 164, 174, 205, 314, 317, 320, 334
 Elon Amos 99, 102
 Elsaesser Thomas 154, 156, 157, 160, 165
 Engelking Leszek 225, 226, 236
 Espey John 418
 Fedewicz Maria Bożenna 28, 42
 Feliksiak Elżbieta 214, 217
 Ferrero Guiglielmo 251
 Fiałkowski Tomasz 295
 Fitzgerald Ella Jane 153, 308, 335
 Fiut Aleksander 105–117, 416, 423, 437
 Flaubert Gustave 356, 364, 366–369, 374, 379, 413, 414
 Flis-Czerniak Elżbieta 419
 Folejewski Zbigniew 410
 Fornalska Irmina 141, 151
 Forster Dorothea OSB 289, 298
 Foucault Michel 220, 236
 Fowles John 332
 Freud Zygmunt 219
 Friedrich Hugo 214, 217
 Frisch Max 403
 Frost Robert 108
 Fruzińska Justyna 89, 102, 131, 150, 301, 304, 308, 333, 342, 353–360, 412, 413, 424, 438
 Gadamer Hans-Georg 215, 217, 219, 220, 236, 286
 Gage John 192, 199
 Gajcy Tadeusz 116, 213, 217
 Gautier Brigitte 73–81, 325, 327, 424, 437
 Gąsiorowski Krzysztof 410
 Gibbons Maurice 410
 Giedroyc Jerzy 74, 75, 105, 117
 Gierasimiuk Jerzy 154, 166
 Gilbert Martin 98, 103
 Ginsberg Allen 59, 67, 258–260, 262, 269
 Giotto di Bondone, właśc. Angiolo di Bondone 62, 70
 Głogowski Tomasz 272, 283
 Głowiński Michał 349, 350
 Gnarowski Andrzej 410
 Goethe Johann Wolfgang 31, 141, 231
 Goldmann Lucien 210

- Gombrowicz Witold 75, 233–235, 236, 323, 324, 331
 Górski Jerzy Jan 84, 104
 Graves Robert 178, 189
 Green Paul 25, 93, 103, 418
 Gribbin John 145, 146, 151
 Grisman Stanisław 272, 283
 Grochowska J.A. 416
 Grydzewski Mieczysław 415
 Gryglewicz Feliks 274, 283
 Gutmann Assia 100, 102
 Gutorow Jacek 45–56, 131, 285, 292, 297–299, 328, 412, 424, 437
 Hagener Malte 154, 156, 157, 160, 165
 Halikowska Teresa 344, 350, 418
 Hannerz Ulf 7, 42
 Hanusz Ewa 417
 Harrison Jim 381
 Hass Robert 381
 Hassan Yousef Mosab 329
 Hawking Stephen 148, 183, 184, 189
 Heaney Seamus Justin 381, 382, 391
 Hebbel Friedrich Christian 241, 246, 253
 Heidegger Martin 46, 154, 166, 215, 218
 Heisenberg Werner 145, 147, 186–189, 384, 385, 388, 389, 397
 Heller Michał 139, 140, 151, 185, 186, 189
 Helmholtz Hermann von 185
 Herbert George 58, 67
 Herbert Zbigniew 21, 23, 26, 32, 37, 67, 74, 79, 80, 105, 109, 117, 140, 192, 199, 210, 224, 225, 321, 333, 343, 424
 Herling-Grudziński Gustaw 75
 Hertz Paweł 241, 253
 Hesse Jurgen 416
 Hesychios, właśc. Hezychiusz z Aleksandrii 178
 Heuckelom Kris van 197, 199
 Hłasko Marek 75
 Hofmann Ernest Theodor Amadeus 323
 Honderich Ted 222, 237
 Hopkins Gerard Manley 20, 24, 37, 53, 58, 67, 174
 Horacy, właśc. Kwintus Horacjusz Flakus 106, 229
 Hubble Edwin 146, 183, 184, 314
 Hultberg Peer 418
 Ihnatowicz Janusz Artur 121, 424
 Illg Jerzy 234, 236
 Ingarden Roman 219
 Irzykowski Karol 241, 253
 Iwaniuk Waław 205, 208, 410, 427
 Iwaszkiewicz Jarosław 7, 12, 23, 40, 129, 135, 224
 Jadwiszczok Michał 84, 103
 Jaga zob. Czaykowska Jadwiga
 Jakubowska-Ożóg Alicja 285–299, 420, 424, 438
 James Henry 62, 71
 Jamrozek-Sowa Anna 305, 333
 Jan, św. (Ewangelista) 112, 252, 274, 283
 Janiszewska Dagmara 255, 269
 Jasieńczyk Janusz 329, 333, 335
 Jasiński Artur 98, 103
 Jaskuła Zdzisław 326
 Jaspers Karl 210, 217, 418, 223, 232, 236, 237
 Jastrun Mieczysław 7, 12, 23, 129, 135, 248
 Jastrzębski Zdzisław 212, 217
 Jeffers John Robinson 108
 Jezus Chrystus 31, 68–70, 185, 248, 274, 281, 329, 353, 355, 357–359
 Joyce James 139, 140
 Judycka Agata 302, 335, 421
 Jung Carl Gustaw 268, 269
 Kabat Jan 84, 104
 Kafka Franz 317, 323, 324, 343, 345, 351
 Kalinowski Witold 86, 103
 Kallaus Agnieszka 305, 333
 Kania Ireneusz 100, 102

- Kant Immanuel 178
 Karłowicz Jan 277, 283
 Karol Zuchwały, zob. Charles le Téméraire
 Karpowicz Tymoteusz 21, 22, 26, 140, 225, 343
 Kasperek Norbert 123, 135, 421
 Kasperski Edward 331, 333
 Kasprowicz Jan 19
 Kaufmann Richard 90, 104
 Kawafis Konstandinos Petru 67, 174, 249–251, 253
 Keats John 19, 22, 40, 53, 54, 62, 70, 132–135, 141, 145, 305, 306, 308, 335
 Kierkegaard Søren 222
 Kipling Rudyard 80, 366
 Kirschner Paul 418
 Kisiel Marian 9, 14, 18, 124, 135, 241–254, 272, 283, 418, 424, 438
 Klaeber Frederick 21
 Klas Wojciech 318, 334
 Klausner Amos zob. Amos Oz
 Klausner Josef 90
 Klekot Ewa 37, 42
 Klimaszewski Bolesław 302, 335
 Kocówna Barbara 364, 368
 Kohelet, właśc. Ekklesiastes lub Eklezjastes 8, 13, 32, 33, 48, 49, 52, 54, 55, 80, 106, 108–111, 116, 122, 126, 127, 130, 134, 135, 143, 150, 157, 160, 163, 164, 173, 174, 183, 189, 202, 219–237, 255, 257, 274, 277, 282, 302, 326, 333, 335, 341, 361, 409, 412, 417, 420, 421, 438
 Kołakowski Leszek 213, 217, 232, 235, 236
 Komendant Tadeusz 220, 236
 Kopaliński Władysław 79, 81, 101, 103, 241, 253, 276, 283
 Kornat Marek 105, 117
 Korzeniowski Apollo 365
 Korzeniowski Tomasz 100, 102
 Kosiński Zdzisław 418
 Kosko Allan 412
 Kossak Jerzy 154, 155, 163, 166
 Kostkiewiczowa Teresa 223, 229, 236
 Kowalski Jan, właśc. Jan Zieliński 417
 Krajewski Marek 257, 259, 261, 269
 Krajewski Stanisław 140, 151
 Krasicka Barbara 417
 Kraskowska Ewa 85, 103
 Krynicki Ryszard 21
 Kryński Adam 277, 283
 Kryszak Janusz 122, 135
 Krzeczkowski Henryk 178, 189
 Krzemieniowa Krystyna 220, 224, 236
 Krzyżanowski Jerzy Roman 418
 Kubiak Zygmunt 308, 335
 Kuncewicz Piotr 418
 Kusiba Marek 224, 225, 237, 306, 335
 Kuźma Erazm 192, 199
 Kwiatkowski Leszek 90, 103
 Kwiecień Tomasz 179, 189
 Labrie Ross 57–63, 65–72, 424, 437
 Labuda Aleksander Wit 94, 103
 Lachman Michał 87, 104
 Lachowska Dorota 210, 217, 232, 236, 418
 Lalewicz Janusz 138, 151
 Lam Andrzej 35, 36, 344, 345, 409
 Langkammer Hugon OFM 221, 236
 Larkin Philip 216, 218
 Lefranc Pierre 413
 Leibniz Gottfried 78
 Lejeune Philippe 94, 103
 Lenkowska Krystyna 418
 Leśmian Bolesław 22, 246, 254, 414
 Lewis Clive Staples 323
 Lichniak Zygmunt 418
 Ligęza Wojciech 83, 103
 Lillard Charles 410
 Lipska Ewa 140, 141, 151
 Lipski Leo 83, 103
 Lisiecka Sława 326
 Lorca García Federico 174
 Lorenc Włodzimierz 215, 218
 Lorrain Claude, właśc. Claude Gellée
 Lowry Malcolm 126, 128

- Lubina Michał 274
 Lurker Manfred 100, 103, 227, 230, 236
 Łada-Zabłocka Urszula 100, 103
 Ławrynowicz Zygmunt 121
 Łoch Eugenia 419
 Łukasz, św. (Ewangelista) 329
 Łukaszczyk Romuald 274, 283
 Machado y Ruiz Antonio 174
 Machiavelli Niccolò di Bernardo dei 59, 67
 Magritte René 161, 162, 166
 Mahdi, al-Mahdi, właśc. Muhammad Ahmad bin Abd Allah 58, 66, 115
 Maleszka Lesław 329
 Mallarmé Stéphane, właśc. Étienne Mallarmé 22
 Man Paul de 28
 Markiewicz Henryk 209
 Markowski Michał Paweł 286, 298
 Maro Publiusz Wergiliusz 49
 Maroszczuk Grażyna 255–270, 425, 438
 Marszałek Jan 412
 Marszałek Robert 154, 166
 Marzęcki Józef 215, 218
 Massari Lea 294
 Maślanka Łukasz 250, 254
 Mateusz, św. (Ewangelista) 252, 281
 Matuszewski Ryszard 83, 103
 Mazurek Mariusz 138, 139, 150
 Melamed Arthur 221, 236
 Mętrak Anna 155, 166
 Mętrak Krzysztof 419
 Michał Anioł, właśc. Michel Angelo di Lodovico Buonarroti Simoni 268
 Michałowska Teresa 96, 103, 229, 237
 Miciński Tadeusz 243
 Mickiewicz Adam 107, 131, 243, 330, 365, 386, 415
 Miłosz Czesław 7, 12, 23, 28, 38, 43, 66, 75, 79, 80, 105–117, 129, 132, 133, 141, 151, 197, 199, 213, 223, 224, 234, 235, 237, 278, 283, 295, 296, 298, 391, 423, 424, 427, 437
 Miłosz Oskar 107
 Miszol Agi 101, 103
 Mizera Janusz 154, 166
 Mocarska-Tycowa Zofia 192, 199
 Mojżesz Majmonides 221
 Moliński Bogdan 182, 189
 Mondrian Piet, właśc. Pieter Cornelis Mondriaan 62, 70
 Monet Claude 62, 70, 203
 Montaigne Michel de 59, 67, 156, 204
 Montgomery Bernard Law, ps. „Monty” 315
 Morawińska Agnieszka 28, 43
 Morawski Stefan 209, 218
 Morf Gustaw 364, 373, 377, 379
 Morgan Gerald 419
 Morris William 40, 194
 Moseley Merritt 355, 360
 Mozart Wolfgang Amadeus 355, 360
 Mrozek Sławomir 343
 Munch Edvard 161, 162, 166
 Musiał Grzegorz 260, 269
 Najder Zdzisław 29, 42, 361, 362, 364, 368
 Nawalany Hanna 417
 Nawarecki Aleksander 272, 273, 275, 277, 282
 Nazo Owidiusz Publiusz 19, 20
 Nemetz Lillian J. 411
 Nerval Gérard de 206
 Newton Isaac 107, 141, 142, 145, 151, 184
 Nęcka Agnieszka 341–351, 334, 425, 436
 Niedźwiecki Władysław 277, 283
 Niesporek Katarzyna 271–283
 Nietzsche Friedrich Wilhelm 396
 Niewiadomski Andrzej 27, 35, 42, 85, 104, 110, 117, 205, 208, 345, 351, 416, 418
 Niland Richard 368
 Nora Pierre 29
 Norwid Cyprian Kamil 242, 243, 305

- Nowacka Beata 304, 333, 414
 Nowak Witold Marek 233, 236
 Nowakowski Witold 84, 104
 Nycz Ryszard 28, 42, 258, 269

 Odojewski Włodzimierz 311, 326, 334, 426
 Oesterreicher-Mollwo Marianne 92, 103
 Okopień-Sławińska Aleksandra 349, 350
 Olbers Heinrich Wilhelm 146
 Olsen Bjørnar 279, 283
 Orski Mieczysław 146, 147, 151
 Ortega y Gasset José 251
 Oz Amos, właśc. Amos Klausner 89, 90, 97, 102
 Ożóg Zenon 305, 321, 333, 334, 335, 420

 Pacak-Gamalski Bogumił 410
 Pachciarek Paweł 289, 298
 Pascal Blaise 187, 211, 212, 214, 218, 228, 383, 388
 Pasolini Pier Paolo 154, 155, 157, 158, 162, 163, 166
 Pasterska Jolanta 27–43, 419, 420, 425, 437
 Pasterski Janusz 9, 18, 35, 36, 39, 42, 43, 45–47, 56, 79–81, 83, 85, 87, 89, 102, 103, 105, 108, 110–113, 116, 117, 124, 125, 134, 135, 137–151, 154, 155, 165, 166, 171–174, 189, 203, 205–208, 214, 218, 232, 233, 236, 244, 245, 247, 249, 253–255, 257, 269, 270, 275, 282, 283, 288, 296, 298, 301, 302, 305, 307, 308, 312, 314, 316, 321, 323, 332, 334, 342, 343, 344, 350, 351, 409, 419–421, 425, 438
 Pauzaniusz 178
 Pawelec Dariusz 287, 293, 298
 Perelman Chaim 138, 151
 Perrault Charles 323
 Peters John G. 373–375, 377–379
 Picasso Pablo, właśc. Pablo Diego José Francisco de Paula Juan Nepomuceno María de los Remedios Cipriano de la Santísima Trinidad Ruiz y Picasso 62
 Piechota Marcin 414
 Pietrkiewicz Jerzy 342
 Piotrowski Józef 84, 103
 Pióro Tadeusz 260, 270
 Pizarro Francisco 61, 70
 Plath Sylvia 345
 Platon 221, 222
 Poe Alan Edgar 80, 129
 Pope Aleksander 106
 Poświatowska Halina 23
 Potocki Jan 31, 382
 Poulet Georges 210
 Pound Ezra 46, 52, 53, 55, 58, 66, 72, 108, 225, 226, 236
 Poussin Nicolas 40, 54
 Prokop Marek P. 123, 135, 421
 Prokopiuk Jerzy 92, 103
 Proust Marcel 308
 Prufrock J. Alfred 17, 67
 Przesmycki Zenon 246
 Przyłębski Andrzej 215, 217
 Puk Marlena 20
 Pyjas Stanisław 329
 Pytasz Marek 124, 135, 418

 Quinet Edgar 31, 410

 Rabizo-Birek Magdalena 154, 166, 225, 237, 301–336, 416, 419, 420, 426, 438
 Radczyńska Justyna 101, 103
 Radomyski Jan 418
 Radwański Gustaw 341, 350, 416
 Radziszewski Stefan, ks. 321, 335
 Ravasi Gianfranco 230, 231, 236
 Regiewicz Adam 140, 151
 Reputakowski Piotr 223, 237
 Richard Jean Pierre 210
 Rimbaud Arthur, właśc. Jean Nicolas Arthur Rimbaud 20
 Rogalewska Ewa 45, 55, 56, 301, 334, 335, 419
 Romaniuk Kazimierz 100, 103, 236

- Rommel Erwin 315
 Rorty Richard 210, 217
 Rostworowski Jan 317, 343, 344
 Roszczynialska Magdalena 280, 283
 Rousset Jean 75, 81
 Różewicz Tadeusz 23, 216, 218, 316, 317, 343, 346
 Rubin Andrew N. 88, 103
 Rudiuk Maria Magdalena 89, 103, 108, 111, 117, 420
 Rulewicz Wanda 17, 314, 334
 Rybczyński Aleksander 416
 Rybicka Elżbieta 28, 43
 Rybka Eugeniusz 177, 189
 Rymkiewicz Aleksander 212
 Rymkiewicz Jarosław Marek 34, 43, 96, 103
 Rzepińska Maria 192, 199

 Sabo Roman 71, 131, 146, 150, 211, 217, 301, 329, 333, 379, 381–397, 409, 412, 413, 415, 426, 439
 Sadzikowska Lucyna 280, 283
 Saïd Edward Wadie 41, 86–88, 103, 104, 174, 304, 325, 328, 329, 333, 336, 414
 Sajdek Paweł 221, 236, 237
 Salomon, król 221, 231, 234
 Salusinszky Imre 87, 104
 Sampson Fiona 415
 Sarnowska-Temeriusz Ewa 229
 Sartre Jean-Paul 203, 208
 Schiller Johann Christoph Friedrich 49, 50, 52, 56, 131, 135, 414
 Schimmel Harold 100, 102
 Schrödinger Erwin 59, 67, 144, 146, 147, 151, 186, 187
 Sebyła Władysław 212, 213, 216
 Setlak Wiesław 219–237, 426, 438
 Sękalska Danuta 89, 103
 Shakespeare William 25, 53, 59, 67, 68, 155, 156
 Shallcross Bożena 279, 283
 Sherry Norman 413
 Shippler David K. 84, 104
 Showalter Elaine 354, 360

 Sidney Philip 188
 Sidorek Janusz 154, 166
 Sikorski Władysław Eugeniusz 22
 Simmons Allan H. 414
 Skarga Barbara 287, 298
 Skelton John 20
 Skolik Joanna 261–369, 426, 438
 Skrzypnik Joanna 230, 236
 Słósarska Joanna 296, 298
 Sławiński Janusz 223, 236
 Słowacki Juliusz 242, 305, 306
 Słucki Arnold 83, 103
 Snow Charles Percy 139, 151
 Sobolewska Anna 180, 189
 Sokrates 216, 222, 237
 Sontag Susan 347, 351
 Southward James B. 410
 Spengler Oswald 212, 213, 215, 218, 235, 251
 Sprusiński Michał 17, 420
 Stankiewicz Władysław 123
 Stape John Henry 414, 416
 Starobinski Jean 210
 Starowieyski Franciszek 275
 Stempowski Jerzy 209, 210, 266
 Stern Avraham, ps. „Jahir” 93
 Stevens Wallace 52, 55, 58, 66, 72, 108, 424
 Stirner Max 232, 236
 Stoermer Carl 139
 Stoichita Victor 153, 166
 Strauss Johann 153
 Sułkowski Zygmunt 274, 283
 Su-Shih 231
 Swift Jonathan 252
 Szałasta-Rogowska Bożena 92, 104, 121–136, 155, 166, 301, 304, 315, 316, 333, 335, 414, 420, 421, 426, 437
 Szamir Icchak 307
 Szekspir William zob. Shakespeare William
 Szuba Andrzej 47, 56, 225, 226, 236
 Szuber Janusz 329, 426
 Szuster Marcin 86, 103
 Szymański Sebastian 146, 151

- Szyborska Wisława 23, 140, 141, 151, 324, 335
- Śmieja Florian 121, 205, 208, 410, 419, 420, 421
- Śmigły-Rydz Edward 29
- Świderkówna Anna 231, 237
- Taborski Bolesław 113, 121
- Tacyt, właśc. Publius Cornelius Tacitus 67
- Tambor Jolanta 416
- Tarkowska Natalia 29, 43, 84, 104
- Tarnawski Apolinary 29, 43, 84, 104, 182, 183, 317, 345
- Tarnawski Wit 29, 31, 84, 88, 102, 104, 122, 235, 305, 306, 325, 329, 333, 335, 363
- Tarnowska Beata 27–29, 32, 33, 35, 36, 42, 43, 83–104, 106–108, 110, 111, 113, 116, 117, 123, 126, 131, 134, 135, 143, 146, 150, 154, 162, 166, 172–174, 182, 189, 211, 217, 223, 226, 236, 237, 245, 254, 285, 292, 293, 297–299, 301, 302, 305, 307, 308, 310, 315, 316, 326, 333–335, 342, 362, 364, 368, 409, 412, 413, 416, 421, 427, 437
- Tatarkiewicz Anna 182, 189, 278, 282
- Téméraire Charles le 206
- Teokryt 49
- Terlecki Lech Władysław 329
- Themerson Stefan 85, 103, 306
- Thiel-Jańczuk Katarzyna 153, 166
- Thigpen-Miłosz Carol Marie 295
- Tokarski Ryszard 192, 198, 199
- Tołstoj Lew 330
- Topor Roland 323
- Toruńczyk Barbara 105, 117
- Toynbee Arnold Joseph 251
- Trembecki Stanisław 242
- Tremblay Michel 403
- Trilling Lionel 22
- Trznadel Jacek 246, 254
- Tuan Yu-Fu 28, 43
- Turzyńska Nela 7, 12
- Turzyński Władysław 7, 12, 418
- Turzyński Ryszard 289, 298
- Ujejski Józef 364
- Uliasz Stanisław 420
- Vaihinger Hans 30, 182, 183
- Valere Paul 214, 287
- Vitti Monica 294
- Vivaldi Antonio Lucio 153
- Wachowicz Barbara 421
- Wal Anna 305, 333
- Wallner Grzegorz 419
- Waniek Henryk 335
- Warso Anna 22
- Wawrzekiewicz Marek 410
- Wądołny-Tatar Katarzyna 280, 283
- Wein Viola 83, 104
- Weissbort Daniel 23
- Wejs-Milewska Violetta 45, 55, 56, 301, 334, 335, 419
- Wergiliusz zob. Maro Publiusz Wergiliusz
- Werner Helmut 215, 218
- Wesołowska Elżbieta 20
- Westphal Bertrand 28
- Węgierski Tomasz Kajetan 242
- White Kenneth 28, 43
- Whitman Walt 47, 56, 108, 259
- Wierusz-Kowalski Jan 100, 102
- Wierzyński Kazimierz 7, 12, 23, 129, 135
- Wigura Karolina 86, 103
- Wilkoń Teresa 253, 254
- Williams William Carlos 52, 57, 65, 72
- Winczakiewicz Jan 83, 103
- Winston David 222, 223, 237
- Wirth-Nesher Hana 102, 104
- Wiśniewska Lidia 321, 333
- Wojaczek Rafał 23
- Wojnowski Konrad 154, 165
- Wojtkowska Grażyna 410
- Wolicki Krzysztof 154, 166
- Wolski Jan 191–200, 275, 283, 321, 334, 335, 418, 420, 421, 427, 438

- Wolter (Voltaire), właśc. François-Marie Arouet 78, 204
Wołkowicz Anna 210, 217, 232, 236, 418
Wołoszyn Maksymilian 248, 249, 254
Wordsworth William 20, 308, 335
Worringer Wilhelm 403
Wójcik Andrzej 20
Wójcik Włodzimierz 277, 281
- Yates J. Michael 130, 410
Yeats Wiliam Butler 67
- Zabierowski Stefan 361
Zach Elizabeth 90, 104
Zadura Bogdan 260, 261, 270, 415
Zagórski Jerzy 213
- Zakrzewska Wanda 289, 298
Zalewski Józef Bohdan 242
Zdziechowski Marian 251
Zegadłowicz Emil 251, 423
Zieliński Jan 318, 334, 417
Znaniński Florian 251
Zych Justyna 201–208, 427, 438
Zyman Edward 24, 131, 201, 208, 224, 225, 237, 306, 335, 417, 421
- Żardecka-Nowak Magdalena 233, 236
Żelazny Mirosław 292, 293, 298
Żeleński-Boy Tadeusz 212, 218, 234
Żeromski Stefan 80, 365
Życiński Józef 139, 151
Żygulski Zdzisław 86, 103
Żywiołek Artur 140, 151

Spis treści

Słowo wstępne / 7

Foreword / 11

ANDRZEJ BUSZA

Krótką autobiografia poetycka / 17

JOLANTA PASTERKA

Miejsca autobiograficzne Andrzeja Buszy / 27

JACEK GUTOROW

Czytając wiersze Andrzeja Buszy / 45

ROSS LABRIE

Reading Andrew Busza's English Poems / 57

ROSS LABRIE

Czytając angielskie wiersze Andrzeja Buszy / 65

BRIGITTE GAUTIER

Znaki wodne... – astrologia i przemiana w poezji Andrzeja Buszy / 73

BEATA TARNOWSKA

„Dym koloru ochry”. Jerozolima Andrzeja Buszy / 83

ALEKSANDER FIUT

Po śladach Miłosa / 105

BOŻENA SZALAŚTA-ROGOWSKA

„Przybyliśmy z Bogdanem na ten brzeg / szlakiem szalbierzy drwali lemingów”. O dialogu poetyckim Andrzeja Buszy i Bogdana Cząkowskiego / 121

JANUSZ PASTERSKI

W poszukiwaniu „złotego fotonu”, czyli o pożytkach z nauk ścisłych w poezji Andrzeja Buszy / 137

JUSTYNA BUDZIK

Obraz i obrazowanie w poezji Andrzeja Buszy / 153

EWA BARTOS

Mikrokosmologia. O poetyckiej wyobraźni Andrzeja Buszy / 171

JAN WOLSKI

Kolory (w) poezji Andrzeja Buszy / 191

JUSTYNA ZYCH

Odwołania do literatury i kultury francuskiej w poezji Andrzeja Buszy / 201

STANISŁAW DEUSKI

Andrzeja Buszy „podróż do kresu nocy” / 209

WIEŚŁAW SETLAK

O poemacie *Kohelet* Andrzeja Buszy / 219

MARIAN KISIEL

Karty. O wierszu Andrzeja Buszy / 241

GRAŻYNA MAROSZCZUK

O pisaniu wierszy z ironicznym uśmiechem. *O groźbie wszechpolucji atramentem i Niedziela w supermarkecie* / 255

KATARZYNA NIESPOREK

Hałda w Aberfan. O wierszu *Mała Apokalipsa* Andrzeja Buszy / 271

ALICJA JAKUBOWSKA-OŻÓG

Słowa, które bolą – Andrzej Busza *Elegia dla Wili* / 285

MAGDALENA RABIZO-BIREK

Pod znakiem Skorpiona. O prozie Andrzeja Buszy / 301

AGNIESZKA NĘCKA

(Nie)odwracalnie pusty los? O *Święcie szpitalnym* Andrzeja Buszy / 341

JUSTYNA FRUZIŃSKA

Starożytni akademicy, czyli *Trzej mędracy* Andrzeja Buszy / 353

JOANNA SKOLIK

Conrad Andrzeja Buszy / 361

JOHN G. PETERS

Andrzej Busza's Contribution to Conrad Scholarship / 373

JOHN G. PETERS
Zasługi Andrzeja Buszy dla conradystyki / 377

ROMAN SABO
Jak z Andrzejem wiersze tłumaczę / 381

ANDRZEJ BUSZA
Notatki do *credo* poetyckiego / 401

ANDRZEJ BUSZA
Notes towards a Poetic *credo* / 405

Bibliografia twórczości Andrzeja Buszy / 409

Noty o Autorach / 423

Indeks nazw osobowych / 429

Fotografie – Archiwum kwartalnika „Fraza”

Redaktor MAŁGORZATA POGLÓDEK
Projektant okładki MAGDALENA STARZYK
Redaktor techniczny MAŁGORZATA PLEŚNIAR
Korektor MARZENA MARCZYK
Łamanie ALICJA ZAŁĘCKA

Copyright © 2019 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-3499-8
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-226-3500-1
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 27,75. Ark. wyd. 26,5. Papier
Alto 90 g Cena 50 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: Volumina.pl Daniel Krzanowski
ul. Księcia Witolda 7–9, 71-063 Szczecin

[Kup książkę](#)